

вих знань. Отже, продумана та раціонально розроблена програма з дистанційного навчання іноземних мов дає можливість студентам досягти успіхів у навчальному процесі щодо набуття професійної компетентності.

О. Ю. Марищук, старш. викл.,
О. О. Феденко, старш. викл.,
кафедра іноземних мов ФЕФ

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ВИДІВ ЧИТАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

За умов відсутності іншомовного оточення читання є одним із найважливіших напрямів оволодіння іноземною мовою. Воно дає змогу отримувати необхідну інформацію, сприяє розумінню важливості вивчення відповідної мови та загострює інтерес до роботи над нею. Читання сприяє засвоєнню всіх інших аспектів іноземної мови (фонетичного, лексичного, граматичного), і видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, письма). Отже, ще раз слід підкреслити, що читання як вид мовленнєвої діяльності, що має своє специфічне комунікативне завдання — це отримання інформації, розуміння матеріалу, який читається, тобто розуміння зв'язків і відношень між об'єктами й явищами, викладеними у змісті тексту.

Педагогічна практика дає змогу виділити наступні основні види усвідомленого іншомовного читання: непідготовлене, підготовлене і безперекладне, які, в свою чергу, поділяються на оглядове, ознайомче та аналітичне чи читання з вилученням повної інформації.

Непідготовлене, зазвичай, використовується під час ознайомлення із навчальним завданням під час виконання чисельних вправ. Особливо широко непідготовлене читання використовується у процесі самостійного (домашнього) читання спеціально дібраних, адаптованих текстів, що містять незначну кількість незнайомих лексико-граматичних елементів. Для успішної реалізації такого читання кількість незнайомого лексичного матеріалу в них також не повинна перевищувати 5 відсотків. Зміст таких текстів читач повинен усвідомлювати на основі здогадування за кон-

текстом, за формою слів і їх сполучень, за допомогою наявних лексико-граматичних знань і періодичного використання словників. Завдання викладачів — пояснювати студентам надзвичайну важливість самостійного читання. Для досягнення головної мети навчання — всебічного підвищення рівня своєї освіченості й культури, підготовки до життя і професійної діяльності, до можливого спілкування із представниками тієї країни, мову якої вивчають студенти.

Для успішного оволодіння непідготовленим читанням необхідно навчитися розуміти структуру речень, розпізнавати основні граматичні форми слів, виявляти їхній контекстний зміст. У процесі непідготовленого читання незнайомі слова, їхня форма і граматичні структури речень будуть виявлятися, усвідомлюватися і закріплюватися у процесі неодноразової зустрічі з ними. Однак їхнє засвоєння буде успішнішим, якщо деякі з них, найважливіші, спеціально зачатимуться, важкі ж для розуміння і запам'ятовування граматичні структури — розглядатимуться за допомогою короткого підручника практичної граматики.

Другий вид читання — підготовлене читання, тобто читання навчальних текстів, мовний матеріал яких учням повністю й добре знайомий. Для досягнення такого рівня підготовки вся робота з оволодіння студентами необхідним лексико-граматичним матеріалом проводиться до кінцевого читання тексту. Це допомагає студенту зосередити свою увагу не на окремих словах і граматичних структурах, а на розумінні змісту тексту.

Підготовлене читання можна поділити на такі етапи:

1. Етап ознайомчого читання дає змогу учневі отримати загальне уявлення про зміст.

2. Аналітичний етап забезпечує розуміння всіх незнайомих елементів відповідних речень.

3. Третій етап — оволодіння незнайомими елементами тексту (необхідно всебічно засвоювати виписані слова).

4. Мета наступного, синтетичного етапу — зрозуміти і поєднати весь текст, повніше перекласти його рідною мовою (особливу увагу необхідно звертати на виявлення й розуміння ключових слів, встановлення смислових зв'язків між ними, виділення і переклад синтагм).

5. Останній етап без перекладного читання — осмислене читання без аналізу і зупинок, із безпосереднім розумінням змісту тексту. Читання можна вважати справді без перекладним у тому разі, якщо воно супроводжується швидким, безпосереднім розумінням змісту відповідних речень і тексту в цілому без попе-

редньої підготовки. Таке читання відображає високий рівень лінгвістичної підготовки читача і є кінцевою метою оволодіння читанням. Воно зазвичай досягається далеко не одразу, у результаті тривалого періоду аналітичного, власне перекладного читання.

Існують й інші види іноземного читання ознайомче, оглядове, пошукове, навчальне. Кожне з них має свою спрямованість і, відповідно до цього особливості читання: знайомство із заголовком, планом, вступом тексту, читання низки елементів в усьому змісті тексту, перегляд тексту з метою пошуку необхідної інформації, читання всього тексту. Зі змісту цих різновидів читання видно, що в більшості випадків у їхній реалізації використовується невідготовлене читання.

Професійна спрямованість у навчанні різних видів читання повинна відобразитися як у тематиці текстів, так і в характері текстових вправ. Значна частина текстових вправ може мати проблемний характер. Зацікавленість у їх виконанні залежить від новизни, а також характеру самого формулювання завдань. Вони можуть містити в собі завдання, на які в тексті немає готової відповіді і, щоб знайти її, необхідно докласти певних розумових зусиль.

Зміст мовленнєвих умінь, визнаних у методиці необхідними та достатніми для успішного іншомовного читання фахової літератури, визначає комплекс вправ у зрілому професійно орієнтованому читанні іноземною мовою, який має бути спрямований на формування вмінь найвищого рівня — виділяти з тексту потрібну інформацію, узагальнювати інформацію тексту, співвідносити окремі смислові частини тексту, робити висновки на підставі отриманої інформації, оцінювати та інтерпретувати зміст прочитаного.

Рекомендується використовувати завдання, які відображають реальні ситуації професійного читання фахівця, розвивають уміння перетворювати інформацію залежно від поставлених задач, використовувати набуті знання в новій ситуації. Об'єктами контролю рубіжних або підсумкових тестів з читання стають уміння розуміти основний зміст тексту, розуміти логіку повідомлення, навіть якщо слова незрозумілі, визначати основні смислові віхи повідомлення і систематизувати їх застосовувати прийоми різних видів читання, критично оцінювати прочитане, порівнювати та інтерпретувати інформацію з різних текстів, розуміти основні та другорядні факти в повідомленні, вилучати задану інформацію.